

Lovforslag nr. L 116. Fremsat den 31. januar 1991 af kulturministeren (Grethe Rostbøll)

Forslag

til

Lov om biblioteksafgift

§ 1. På finansloven opføres årligt en bevilling til biblioteksafgift, som fordeles efter reglerne i denne lov som støtte til forfattere, oversættere og andre, hvis bøger benyttes på de af loven omfattede biblioteker.

§ 2. Berettigede til at modtage afgift efter denne lov er

- 1) forfattere, hvis bøger er udgivet på dansk, medmindre der er tale om en oversættelse eller en gengigtning, genfortælling eller bearbejdelse fra fremmedsprog,
- 2) oversættere samt personer, der foretager gengigtning, genfortælling eller bearbejdelse af fremmedsprogede bøger til dansk,
- 3) illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister, hvis frembringelser indgår i de i nr. 1 nævnte bøger eller selvstændigt er udgivet i bogform i Danmark, og
- 4) andre bidragydere til de i nr. 1 og nr. 3 nævnte bøger, hvis bidrag er registreret i Nationalbibliografien.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse for litteratur indlæst på lydbånd m.v.

§ 3. Berettigede til at modtage biblioteksafgift, efter at en i § 2 nævnt person er afgang ved døden, er

- 1) den efterlevende ægtefælle,
- 2) en fraskilt ægtefælle, såfremt ægteskabet har varet i mindst 5 år, og det ved skilsmis- sen er fastsat, at vedkommende har ret til underholdsbidrag,
- 3) en efterlevende person, som en berettiget samlevede med på død tidspunktet, såfremt samlivet har varet mindst 5 år, og
- 4) børn under 21 år, såfremt den anden af for- ældrene er død eller ikke er berettiget.

Stk. 2. Efterlader de i § 2 nævnte personer sig flere berettigede, deles afgiftsbeløbet ligeligt mellem dem.

Stk. 3. Berettigede i medfør af stk. 1 og 2 modtager kun halv afgift i forhold til den per- son, der var berettiget i henhold til § 2.

Stk. 4. Efterladte personer, der ved lovens ikrafttræden er berettiget til afgift i henhold til gældende regler, eller som i årene 1992-95 bli- ver berettiget til afgift i henhold til stk. 1 og 2, oppebærer uanset bestemmelsen i stk. 3 i de nævnte år henholdsvis 90, 80, 70 og 60 pct. af fuld afgift.

§ 4. Afgiften til de berettigede efter §§ 2 og 3 fordeles i årene 1992-96 i to puljer. Den ene pulje fordeles på grundlag af antallet af udlåns- enheder, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret på bibliotekerne. Den anden pulje fordeles på grundlag af sidetal pr. titel og antallet af udlånsenheder pr. titel, hvormed de berettigede er repræsenteret i bibliotekerne. For lydbånd m.v. er grundlaget indlæste minuter i stedet for sidetal.

Stk. 2. Fra og med 1997 fordeles biblioteksaf- giften alene på grundlag af sidetal pr. titel og antallet af udlånsenheder pr. titel.

Stk. 3. Den i stk. 1, 2. punktum, nævnte pulje udgør i finansårene 1992-96 henholdsvis 75, 65, 55, 40 og 25 pct. af den årlige bevilling. Den resterende del af bevillingen i de pågældende år anvendes til fordeling af den i stk. 1, 3. punk- tum, nævnte pulje.

Stk. 4. Berettigede efter lovens § 2, stk. 1, nr. 2, modtager alene biblioteksafgift fra den i stk. 1, 3. punktum, nævnte pulje og kun halv afgift. Fordeling af afgift mellem flere afgiftsberettigede

F. t. l. om biblioteksafgift

de finder bortset fra billedbøger ligeledes alene sted fra den i stk. 1, 3. punktum, nævnte pulje.

Stk. 5. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om ydelse af afgift efter stk. 1 og 2. Der kan herunder fastsættes bestemmelser om, at særlige kategorier af de i § 2 nævnte bøger og visse bidrag til sådanne bøger ikke skal medføre afgift.

§ 5. Fordelingen af biblioteksafgiften finder sted på grundlag af indberetninger fra folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek, Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek, Danmarks Blindebibliotek og Søfartens Bibliotek, i det omfang disse biblioteker har deres bogbestand registreret i maskinlæsbar form.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvorledes bibliotekerne skal foretage indberetning.

§ 6. Administrationen af biblioteksafgiften varetages af Statens Bibliotekstjeneste.

Stk. 2. Klager over fordelingen af biblioteksafgift efter lovens §§ 1-5 skal for et givet finansår være indgivet til Statens Bibliotekstjeneste senest den 15. oktober i det pågældende år.

§ 7. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til komponister, tekstforfattere, udøvende kunstnere og andre, hvis grammofonplader, lydband og

andre lydbærende materialer, som er udgivet i Danmark, benyttes på bibliotekerne.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om fordelingen af beløbet og kan herunder fastsætte, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af ministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 8. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til billedkunstnere, der er repræsenteret i bibliotekerne med originalkunst eller diasserier, grafik, fotografier og plakater, som er udgivet i Danmark.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om fordelingen af beløbet og kan herunder fastsætte, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af ministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 9. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om lovens anvendelse i forhold til andre lande.

§ 10. Loven træder i kraft den 1. januar 1992.

§ 11. Lov om biblioteksafgift, jf. lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. juni 1989, ophæves.

§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Biblioteksafgiften blev indført i Danmark i 1946 ved en bestemmelse i den almindelige bibliotekslov, hvorefter staten ydede et vederlag til danske forfattere for bibliotekernes udlån af deres bøger.

I 1964 blev det tillige muligt at yde legater til oversættere.

I 1982 blev bestemmelserne om biblioteksafgift m.v. udskilt fra biblioteksloven og gennemført som en særlig lov om biblioteksafgift, jf. lov nr. 307 af 9. juni 1982. Loven trådte i kraft den 1. januar 1983.

Siden er der gennemført dels nogle indholdsmæssige ændringer, som omtales nedenfor, dels en række ændringer af lovens reguleringsbestemmelser (lov nr. 197 af 25. maj 1983, lov nr. 948 af 23. december 1986 og lov nr. 386 af 13. juni 1990).

Om behandlingen af hovedloven fra 1982 henvises til Folketingstidende 1981-82, 2. samling, Forhandl., sp. 3771, 4903, 8574, 8740, Tillæg A, sp. 4031, Tillæg B, sp. 1225, 1385, og Tillæg C, sp. 747.

Efter 1982-lovens § 9 skulle forslag til revision af loven fremlægges for Folketinget senest i folketingsåret 1985-86. Revisionsbestemmelsen blev optaget i loven med henblik på dels at bedømme virkningerne af loven, dels at vurdere mulighederne for en ophavsretlig biblioteksafgiftsordning på grundlag af forslag fra udvalget til revision af ophavsretslovgivningen.

I folketingsåret 1985-86 blev der gennemført nogle mindre ændringer i afgiftsordningen, jf. lov nr. 331 af 4. juni 1986. Kredsen af omfattede biblioteker blev udvidet med Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek og Statens Bibliotek og Trykkeri for Blinde, ligesom det af lovteksten kom til at fremgå, at dansksprogede sydslesvigere er berettigede til afgift. Herudover blev der etableret to nye rådighedsbeløb for henholdsvis fonogrammer og billedkunst. De eksisterende rådighedsbeløb – for henholdsvis bøger og oversættelser – blev forhøjet. For så vidt angår billedbøger skulle biblioteksafgiften fra 1988 endvidere fordeles ligeligt mellem ophavsmændene.

Der blev ikke stillet forslag om at ændre biblioteksafgiften til et ophavsretligt vederlag som foreslået af et flertal i Ophavsretsudvalget i betænkning nr.

1038/1985 om ophavsretligt biblioteksvederlag. Der henvises til Folketingstidende 1985-86, Forhandl., sp. 6272, 7085, 11330, 11573, Tillæg A, sp. 4189, Tillæg B, sp. 1769, og Tillæg C, sp. 761.

Ved fremsættelsen af 1986-lovforslaget blev det fremhævet, at lovændringen skulle ses som en overgangsordning. Overgangsperioden skulle anvendes til drøftelser med ophavsmændenes organisationer, kommunerne m.fl. med henblik på at nå frem til en ordning med hensyn til visse problemer i afgiftsordningen, som ikke blev tilfredsstillende løst ved den i 1986 gennemførte lovændring.

Den 13. november 1986 nedsatte kulturministeren herefter et udvalg til revision af den gældende afgiftsordning. Udvalget skulle foreslå en ordning, hvorefter også bøger og andre materialer med flere ophavsmænd, skabende og udøvende kunstnere m.fl. kunne få del i den almindelige biblioteksafgift.

Udvalget skulle endvidere drøfte og vurdere de økonomiske styringsmuligheder, forskellige optællingsmetoder og de fremtidige fordelingsprincipper.

Udvalget bestod af repræsentanter for myndigheder (Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Bibliotekstilsynet, Undervisningsministeriet og Kulturministeriet) samt repræsentanter for ophavsmændenes organisationer.

Fristen for lovens revision blev ved lov nr. 193 af 29. marts 1989 udskudt til folketingsåret 1989-90, jf. Folketingstidende 1988-89, Forhandl., sp. 6379, 6741, 7521, 7726, Tillæg A, sp. 4909, Tillæg B, sp. 771, og Tillæg C, sp. 635.

Udskydelsen af lovrevisionen blev gennemført under henvisning til, at der var behov for tid til nærmere at vurdere de økonomiske og administrative konsekvenser af de forslag, som var fremlagt i betænkning nr. 1148/1988 om biblioteksafgiften af det udvalg, som af ministeren var nedsat i november 1986.

I betænkning nr. 1148/1988 blev det bl.a. foreslået – at biblioteksafgiften i fremtiden ikke kun skulle ydes til forfattere m.v., men til alle skabende og udøvende kunstnere samt oversættere, – at alle materialer, der uden videre kunne anskaffes og udlånes i folke- og skolebiblioteker, skulle udløse afgift mod nu kun bøger og lyd-bøger,

- at de berettigede ophavsmænd selv skulle stå for administrationen og fordelingen, herunder udfærdige en fordelingsnøgle, og
- at den nye ordning kun skulle gælde for værker, der anskaffedes efter ordningens ikrafttræden, medens den gældende lovs regler fortsat skulle være i kraft for så vidt angår de værker, der allerede var anskaffet på dette tidspunkt.

Fristen for lovens revision blev ændret ved lov nr. 273 af 2. maj 1990, der udskød revisionen til folketingsåret 1990-91. Om behandlingen af lovændringen henvises til Folketingstidende 1989-90, Forhandl., sp. 4644, 5339, 8758, 8876, Tillæg A, sp. 3955, Tillæg B, sp. 745, og Tillæg C, sp. 499.

Begrundelsen for den fornyede udsættelse af lovrevisionen var dels, at der i høringssvarene vedrørende betænkningen var fremført en række indvendinger mod udvalgsbetænkningens forslag, dels at der under hensyn til den økonomiske situation ikke blev skønnet at være mulighed for at gennemføre en så omfattende revision af ordningen, som ville følge af betænkningens forslag. Endelig ville en gennemførelse af forslagene medføre betydelige merudgifter til optælling og administration.

Kulturministeren tilkendegav derfor under Folketingets behandling af forslaget om at ændre revisionsfristen, at der på embedsmandsniveau ville blive igangsat en undersøgelse af de forslag, der var fremsat i betænkningen og af de høringssvar, som var modtaget i anledning af betænkningen. Ministeren oplyste videre, at formålet med undersøgelsen var – inden for de økonomiske muligheder – at nå frem til en mere rimelig og fornuftig ordning i forhold til de grupper af ophavsmænd, hvor ordningen i dag er mindre hensigtsmæssig.

Nærværende lovforslag er resultatet af den af kulturministeren iværksatte undersøgelse.

Hovedtrækkene i den gældende ordning er følgende:

- Biblioteksafgiften er et lovbundet tilskud, hvor staten ud over den årlige reguleringsprocent ikke har indflydelse på størrelsen af det årlige tilskud. Dette bestemmes alene af antallet af berettigede bøger i folke- og skolebibliotekerne og af disse bøgers fordeling på gradueringssatserne.
- Berettigede til afgift er forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform (samt lyd-bøger) benyttes i bl.a. folkebiblioteker og folkeskolens biblioteker. Der ydes ikke vederlag for flerforfatterværker og lignende. Kun danske statsborgere og dansksprogede sydslesvigere er berettigede. Udenlandske statsborgere kan dog opnå ret til afgift, hvis de har en særlig tilknytning til Danmark.

- Biblioteksafgiften ydes årligt med et beløb pr. bind (udlånsenhed), hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret i de af afgiftsordningen omfattede biblioteker. Afgiften ydes efter graderede satser, således at der udbetales forholdsvis meget pr. bind til en forfatter med få bind på bibliotekerne, mens en forfatter med mange bind får forholdsvis mindre pr. bind.

- Oversættere, forfattere til flerforfatterværker m.v. samt komponister, udøvende kunstnere og andre, der er repræsenteret med fonogrammer i bibliotekerne og billedkunstnere, hvis værker udlånes af bibliotekerne, er ikke berettigede til almindelig biblioteksafgift, men tilgodeses gennem særlige rådighedsbeløb. Rådighedsbeløbene fordeles efter ansøgning af en række udvalg på grundlag af skøn over de pågældende ansøgers kvantitative repræsentation i bibliotekerne.

- Grundlaget for beregning af den almindelige biblioteksafgift er en årlig manuel totaloptælling af bogbestanden i de af loven omfattede biblioteker.

Administrationen af ordningen varetages af Statens Bibliotekstjeneste.

Udviklingen i de statslige udgifter til biblioteksafgift har i de senere år været således:

1980:	33,8	mio. kr.
1981:	40,5	- -
1982:	48,1	- -
1983:	57,4	- -
1984:	65,0	- -
1985:	74,6	- -
1986:	85,1	- -
1987:	91,6	- -
1988:	97,1	- -
1989:	101,0	- -

Tages der højde for prisudviklingen, har der i faste priser i perioden 1980-89 været tale om knap en fordobling af udgifterne til biblioteksafgift.

På finansloven for 1990 er udgifterne til den almindelige biblioteksafgift skønnet til 109,1 mio. kr. Herudover er der på finansloven opført i alt 8,6 mio. kr. til de fire rådighedsbeløb. Til sammenligning kan nævnes, at der efter det for ministeriet oplyste i Tyskland, England, Holland og Sverige i 1986 blev anvendt henholdsvis ca. 60,5, 31,0, 28,1 og 50,7 mio. kr. til biblioteksafgiftsformål.

Hovedpunkterne i lovforslaget er:

- Biblioteksafgiften ændres fra at være en lovbundet vederlagsordning til en kulturstøtteordning på linie med, hvad der i øvrigt gælder inden for Kulturministeriets ressortområde (film, musik, teater osv.). Bevillingen på finansloven ændres fra at være et lovbundet tilskud til at være en bevilling underlagt normal statslig udgiftsstyring. Der tilføres

ikke ordningen yderligere økonomiske midler. Omlægningen må efter ministeriets opfattelse under hensyn til den almindelige økonomiske situation ske indenfor den nuværende økonomiske ramme, der for 1991 udgør 117,4 mio. kr. Bevillingen forudsættes på sædvanlig måde årligt reguleret for prisudviklingen.

- Kredsen af afgiftsberettigede udvides med oversættere og andre bidragsydere til bøger, som hidtil kun har kunnet ansøge om at få del i de særlige rådighedsbeløb. Kriteriet for at være berettiget ændres fra krav om dansk statsborgerskab til principielt at gælde enhver forfatter m.v., hvis bøger udgives på dansk.
- Udbetalingen af afgift omlægges over en periode på 5 år gradvist fra udbetaling pr. bind (uanset omfang) til udbetaling på grundlag af sidetal pr. bogtitel og antal eksemplarer af hver titel. I overgangsperioden fordeles afgiften efter begge beregningsmetoder. Finanslovsbevillingen deles i overgangsperioden i to puljer, således at en stadigt stigende del af den samlede bevilling i den femårige overgangsperiode fordeles efter den nye beregningsmetode. Omlægningen af ordningen forudsættes at være tilendebragt den 1. januar 1997.
- Regelsættet forenkles. To af de fire rådighedsbeløb med tilhørende administration afskaffes. De tilbageværende to rådighedsbeløb for henholdsvis fonogrammer og billedkunst m.v. forhøjes, men videreføres i øvrigt i hovedsagen uændret.
- Den årlige manuelle totaloptælling på samtlige biblioteker afskaffes og erstattes af indberetning fra de biblioteker, som har beholdningsregistreret deres bogbestand på edb. Edb-indberetningen foretages på såkaldt titelniveau, hvorved det bliver muligt for flere berettigede til en enkelt titel – eksempelvis til forfattere og en illustrator – at dele afgiften. Oplysninger om, hvem der har bidraget til en bog og dermed kan få del i afgiften, baseres principielt på oplysningerne i den såkaldte Nationalbibliografi.
- Administrationen af biblioteksafgiftsordningen varetages fortsat af Statens Bibliotekstjeneste.

Lovforslaget har i efteråret 1990 været til høring hos en bred kreds af organisationer, institutioner og myndigheder. Generelt synes forslaget at være blevet velvilligt modtaget. Der synes at være tilslutning til forslagets hovedprincipper om at afskaffe den årlige manuelle totaloptælling af bogbestanden og forslaget om – efter en overgangsperiode – at basere ydelse af afgift på sidetal og ikke pr. bind. Der synes også at have været en positiv holdning med hensyn til at inddrage oversætterne i ordningen og med muligheden

for, at flere berettigede til en enkelt titel kan dele afgiften.

Fra flere sider – bl.a. Dansk Forfatterforening – har det i forbindelse med overgangen til edb-baseret optælling været foreslået, at Kulturministeriet særligt burde fremme indførelsen af edb på bibliotekerne. Disse ønsker imødekommes ved, at en del af det beløb, der hjemtages fra de kommunale bloktilskud, vil blive anvendt til en forhøjelse af bibliotekslovens dispositionssum, hvorfra der bl.a. ydes tilskud til indførelse af edb.

Den gældende biblioteksafgiftslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. juni 1989, samt en oversigt over de bevillingsmæssige ændringer, som følger af lovforslaget, er optrykt som bilag til lovforslaget.

Vedrørende de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget kan det oplyses, at forslaget om overgang til edb-indberetning medfører mindredgifter for kommunerne. Efter forhandling med Kommunernes Landsforening er der under henvisning til det udvidede totalbalanceprincip opnået enighed om at reducere de kommunale bloktilskud med 2,0 mio. kr. Beløbet anvendes efter aftale med landsforeningen dels til en forhøjelse af dispositionssummen, jf. bibliotekslovens § 19 a, med 1,0 mio. kr. til fremskyndelse af edb-anskaffelser i bibliotekerne, dels til fremme af den edb-mæssige gennemførelse af omlægningen i Statens Bibliotekstjeneste med 1,0 mio. kr.

Forhøjelsen af dispositionssummen vil finde sted i den femårige overgangsperiode. Herefter forhandles en eventuel videreførelse af forhøjelsen med Kommunernes Landsforening.

De statslige udgifter i forbindelse med administrationen af den nuværende biblioteksafgiftsordning kan opgøres til 2,7 mio. kr. I Statens Bibliotekstjeneste er 4,1 årsværk beskæftiget med opgaver i forbindelse med administrationen af afgiftsordningen.

Som der er redegjort for i bemærkningerne til § 4, skal der opbygges en central database i Statens Bibliotekstjeneste, hvor bibliotekernes indberetninger vil blive koblet sammen med de bibliografiske oplysninger i Nationalbibliografien. Engangsudgifterne i forbindelse hermed, der for størstedelens vedkommende skal afholdes i finansåret 1991, beløber sig til i alt 2,5 mio. kr. Engangsudgifterne afholdes ved om-disponeringer indenfor Kulturministeriets samlede ramme.

Til driften af den centrale database og til kontrol af bibliografiske data m.v. vil der fra ordningens ikrafttræden i 1992 være behov for en udvidelse af bibliotekstjenestens lønsumsramme med 1,4 årsværk (øvrige), som dog modsvares af en besparelse på udgifter til fremmede tjenesteydelser og andre udgifter i

forbindelse med opgaver, som bortfalder som følge af omlægningen. Fra lovens ikrafttræden kan der således påregnes en årlig mindregift på 0,6 mio. kr., idet de samlede statslige udgifter i forbindelse med administrationen af ordningen skønnes at beløbe sig til 2,1 mio. kr.

De personalemæssige ressourcer vil blive tilvejebragt ved omprioritering indenfor lønsumsrammen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Efter § 1 i den gældende biblioteksafgiftslov er forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform benyttes på de af loven omfattede biblioteker, berettigede til biblioteksafgift fra staten. Det er en betingelse for afgift, at de pågældende forfattere m.v. er danske statsborgere eller dansksprogede sydslesvigere. Udenlandske statsborgere med særlig tilknytning til Danmark har også kunnet opnå afgift. Ved godkendelsen af disse statsborgere har der især været lagt vægt på, at ansøgerne havde fast bopæl i Danmark, skrev på dansk og at originaludgaverne af deres værker blev udgivet på danske forlag.

Vederlaget har været ydet med et fast pristalsreguleret kronebeløb pr. udlånsenhed (bind), hvormed den enkelte forfatter m.v. er repræsenteret på bibliotekerne. I overensstemmelse hermed har biblioteksafgiften været opført på bevillingslovene som et lovbundet tilskud, hvor staten, udover den årlige reguleringsprocent, ikke har haft nogen indflydelse på størrelsen af det årlige tilskud. Dette har alene været bestemt af antallet af berettigede værker i bibliotekerne. Antallet af berettigede værker er afhængig af antal tilmeldte forfattere, antal værker, de har skrevet og bibliotekernes anskaffelse af disse værker.

Den gældende ordning har karakter af et lovfæstet vederlag til danske forfattere for den benyttelse af deres bøger, som finder sted på bibliotekerne. Da denne ordning kan give anledning til tvivl i forhold til udlandet, finder Kulturministeriet, at det bør præciseres, at biblioteksafgiften har karakter af en kulturstøtteordning på linie med andre støtteordninger (musik, teater, film m.v.) indenfor Kulturministeriets område.

I overensstemmelse hermed foreslås det, at ordningen med et lovbundet tilskud erstattes med en bevilling på de årlige finanslove, som skal være underlagt normal udgiftsstyring. Det forudsættes, at bevillingen på sædvanlig måde årligt reguleres i forhold til prisudviklingen.

I lighed med gældende lov omfatter forslaget for så vidt angår den almindelige afgift udelukkende bøger

og lignende. Det foreslås ikke som i bet. nr. 1148/1988 om biblioteksafgiften, at alle materialer, der uden videre kan anskaffes og udlånes i bibliotekerne, skal udløse afgift. Det skyldes økonomiske hensyn, både hvad angår fordelingen af bevillingen og de administrative omkostninger.

Hvad angår lydmaterialer med musik samt billedkunst er der foreslået rådighedsbeløb som i gældende lov. Der henvises til lovforslagets §§ 7 og 8.

For videogrammer, film og edb-programmer gælder det, at disse materialer efter ophavsretsloven kun må udlånes med samtykke fra rettighedshaverne, som derved har mulighed for at sikre sig økonomisk.

Med hensyn til spørgsmålet om hvilke biblioteker, der er omfattet af ordningen efter § 1, henvises til lovforslagets § 5.

Til § 2

Til stk. 1, nr. 1

Efter den gældende ordning er som hovedregel kun danske statsborgere og dansksprogede sydslesvigere berettigede til afgift. Denne afgrænsning af den berettigede personkreds er efter Kulturministeriets opfattelse ikke hensigtsmæssig i forhold til udlandet.

Det foreslås derfor i stk. 1, nr. 1, at afgiftsordningen skal gælde for forfattere, hvis bøger er udgivet på dansk, medmindre der er tale om en oversættelse eller en gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse fra et fremmedsprog.

Forslaget indebærer, at enhver forfatter, hvis bøger er udgivet på dansk, uanset statsborgerskab eller bopæl, principielt vil være berettiget til afgift. Det forudsættes, at den pågældende forfatter har tilmeldt sig ordningen. Regler herom vil blive udstedt administrativt, jf. bemærkningerne til § 4, stk. 5. Det forudsættes videre, at kulturministeren i henhold til § 9 – hvis udviklingen skulle gøre det nødvendigt – kan udstede regler om en begrænsning af afgiftsordningens anvendelighed i forhold til udlandet baseret på krav om statsborgerskab og bopæl. Der henvises til bemærkningerne til § 9.

Det præciseres videre i nr. 1, at der ikke skal betales afgift til en forfatter, hvis bøger er oversat, gendigtet, genfortalt eller bearbejdet fra et fremmedsprog. Udenlandske og danske forfattere, hvis bøger er udgivet på et fremmedsprog eller er oversat fra et sådant, er således ikke berettiget til afgift for sådanne udgivelser. Det forhold, at der i en iøvrigt dansksproget bog forekommer fremmedsprog, udelukker ikke afgift. Ved udgivelse forstås det forhold, at eksemplarer af en bog med forfatterens samtykke er bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden.

Bestemmelsen i nr. 1 om gendigtning m.v. gælder kun ved gendigtning m.v. fra et fremmedsprog. Personer, som foretager gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse af et dansksprog originalmateriale, skal efter nr. 1 betragtes som forfattere, hvis bøger er udgivet på dansk.

Efter den gældende ordning ydes der – bortset fra billedbøger – ikke afgift for bøger skrevet af to eller flere forfattere. Sådanne forfattere har været henvist til at søge at få andel i et særligt rådighedsbeløb. Dette forhold har gennem mange år været genstand for kritik fra forfatterside. Ministeriet er enig i denne kritik.

I § 2, stk. 1, nr. 1, foreslås det derfor, at alle forfattere til en bog udgivet på dansk principielt skal være berettiget til afgift. Dog skal det fortsat være muligt at undtage visse bogmaterialer m.v. med et meget stort antal berettigede fra afgiftsordningen. Der henvises til bemærkningerne til § 4, stk. 5.

Udtrykket bøger i stk. 1 omfatter – ligesom tilfældet er under den gældende ordning – ikke tidsskrifter og aviser.

Til stk. 1, nr. 2

Gennem en årrække har det været et ønske fra danske oversættere, at de blev omfattet af den almindelige biblioteksafgift og ikke kun af et til ordningen knyttet rådighedsbeløb. Det foreslås derfor i stk. 1, nr. 2, at oversættere principielt skal være omfattet af afgiftsordningen på linje med forfattere og andre bidragsydere.

Med oversættere sidestilles efter stk. 1, nr. 2, personer, som foretager gendigtninger, genfortællinger eller bearbejdelser af fremmedsprogede bøger til dansk. Oversættere, som oversætter fra dansk til fremmedsprog, modtager ikke afgift.

For så vidt angår størrelsen af afgift til oversættere m.v. henvises til bemærkningerne til § 4, stk. 4.

Til stk. 1, nr. 3

Efter den gældende afgiftsordning kan illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister ikke få afgift, medmindre der er tale om billedbøger eller bøger, som udelukkende er registreret under deres navn, dvs. uden at der er registreret andre berettigede i samme kategori. Kulturministeriet finder på linje med, hvad der er anført om bøger med flere forfattere, at dette principielt er utilfredsstillende.

Det foreslås derfor i stk. 1, nr. 3, at illustratører, billedkunstnere, fotografer og komponister, hvis frembringelser indgår i de i nr. 1 nævnte bøger, som er udgivet på dansk, skal være berettiget til afgift. Det samme gælder tilfælde, hvor de nævnte frembringelser – som tilfældet f.eks. er med en del noder – selvstæn-

dig er udgivet i Danmark uden at der kan siges at være tale om en udgivelse på dansk. Det kan ikke udelukkes, at denne bestemmelse kan få et ganske omfattende anvendelsesområde i forhold til udlandet. Skulle dette give anledning til problemer, forudsættes den eventuelt nødvendige internationale begrænsning fastsat administrativt. Der henvises til bemærkningerne til § 9.

Når det gælder illustratører, forudsættes det i overensstemmelse med den gældende ordning, at deres bidrag skal indgå i selve bogteksten. Illustrationer m.v. i form af bogomslag berettiger ikke til afgift.

Med henvisningen i nr. 3 til de i nr. 1 nævnte bøger præciseres det, at illustrationer og andre af de i nr. 3 nævnte frembringelser, som indgår i bøger, som er oversat, gendigtet, genfortalt eller bearbejdet fra et fremmedsprog, ikke udløser afgift.

Til stk. 1, nr. 4

I det lovudkast, der har været til høring i efteråret 1990, foreslog Kulturministeriet, at redaktører blev sidestillet med forfattere og oversættere. I hørings svarene blev det tilkendegivet, bl.a. fra Dansk Forfatterforening, at redaktører ikke burde være omfattet af den almindelige afgiftsordning, men at der skulle oprettes et rådighedsbeløb til fordeling blandt redaktører. Efter ministeriets opfattelse vil det ikke være rimeligt helt at udelukke redaktører fra at få almindelig biblioteksafgift, ligesom det vil være i strid med de regelforenklingshensyn, der i øvrigt ligger til grund for lovforslaget, at oprette nye rådighedsbeløb.

Det foreslås derfor i § 2, stk. 1, nr. 4, at andre bidragsydere end de under stk. 1, nr. 1 og 3, nævnte skal være berettiget til afgift, hvis deres bidrag er registreret i Nationalbibliografien. Med denne bestemmelse tilsigtes, at andre grupper af bidragsydere, som ikke direkte er nævnt i nr. 1 og nr. 3, kan komme i betragtning, såfremt deres bidrag til den pågældende bog er skønnet at være så væsentligt, at det er registreret i Nationalbibliografien. Det er ministeriets opfattelse, at man med den foreslåede afgrænsning tilgodeser de redaktører m.v., som med rimelig grund kan siges at have krav på at være omfattet af afgiftsordningen.

Nationalbibliografiens oplysninger påtænkes i øvrigt i almindelighed anvendt som grundlag for fordelingen af afgiften. Der henvises til bemærkningerne til § 5, stk. 4.

Til stk. 2

Forslaget svarer med en redaktionel ændring til den gældende lovs § 1, stk. 2.

Til § 3

Til stk. 1 og 2

I § 3 fastsættes den personkreds, der er berettiget til at modtage afgift, efter at de i § 2 nævnte personer er afdøde ved døden. De foreslåede bestemmelser er med enkelte ændringer identiske med de gældende bestemmelser, som har været administrativt fastsat i bekendtgørelsen om biblioteksafgift. Det skønnes imidlertid mere korrekt, at det udtrykkeligt af loven fremgår, hvilken kreds af personer, der er berettigede til at oppebære biblioteksafgift, hvorfor de administrative bestemmelser foreslås overflyttet til selve loven.

I henhold til de gældende bestemmelser er det udelukkende den almindelige biblioteksafgift, som efter den berettigedes død kan overgå til efterladte ægtefæller m.v. Efterlevende efter oversættere og forfattere m.v., som har modtaget andel i rådighedsbeløb, har derimod ikke kunnet få andel i disse beløb. Da oversættere og de forfattere m.v., der tidligere var henvist til at søge rådighedsbeløbet for bøger, nu foreslås omfattet af den almindelige ordning, medfører denne udvidelse af personkredsen, at også efterlevende efter disse berettigede vil kunne oppebære biblioteksafgift, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

Efter de gældende bestemmelser oppebærer efterladte ægtefæller m.v. kun afgift, så længe vedkommende ikke har indgået nyt ægteskab eller etableret nyt samlivsforhold. Bestemmelsen har været vanskelig at administrere, og det er i praksis næppe muligt effektivt at kontrollere overholdelsen af en sådan regel. Det foreslås derfor, at bestemmelsen udgår. Efterladte ægtefæller m.v. bevarer således efter § 3 retten til biblioteksafgift, selv om de pågældende måtte indgå nyt ægteskab eller lignende. Bestemmelsen finder kun anvendelse fremover og ikke for efterladte, som i henhold til tidligere fastsatte regler har mistet retten til biblioteksafgift som følge af nyt ægteskab eller etablering af samlivsforhold.

Bestemmelserne i stk. 1, nr. 1 og nr. 2, finder efter lov nr. 372 af 7. juni 1989 tilsvarende anvendelse på registreret partnerskab.

Med hensyn til størrelsen af den afgift, som efterlevende kan oppebære, henvises til bemærkningerne til stk. 3.

Til stk. 3

Efter den gældende ordning er efterladte ægtefæller m.v. berettiget til at modtage fuld afgift, dvs. et beløb, som svarer til det beløb, som den afdøde forfatter m.v. ville have modtaget, såfremt vedkommende havde været i live.

Det foreslås i stk. 3, at efterladte for fremtiden kun kan modtage halv afgift. Begrundelsen herfor er, at det efter ministeriets opfattelse er naturligt at sidestille disse ydelser med pensionsmæssige ydelser, hvor der normalt foretages en vis afkøring i forhold til den tilgrundliggende lønindkomst.

Det har under høringen været fremført, at biblioteksafgiften til efterladte ægtefæller m.v. ikke burde reduceres til halv afgift. I stedet for har man foreslået, at andelen skulle fastsættes til $\frac{2}{3}$ af fuld afgift, svarende til enkepensionen efter statstjenestemænd. Ministeriet har imidlertid fundet det rigtigst at fastholde det oprindelige forslag. Ministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at biblioteksafgiftsordningen med det foreliggende lovforslag ændrer karakter fra en lovbundet vederlagsordning til en kulturstøtteordning. De til rådighed stående midler bør derfor primært anvendes til at støtte de aktivt skabende forfattere m.v.

Til stk. 4

Af hensyn til de personer, som ved lovens ikrafttræden modtager fuld afgift efter de gældende regler, eller som i årene 1992–95 bliver berettiget til afgift efter stk. 1 og 2, er det i stk. 4 fastsat, at afgiftsbetalingen til sådanne personer gradvist nedsættes til halv afgift.

Til § 4

Grundlaget for beregning og udbetaling af biblioteksafgiften har hidtil været en manuel totaloptælling af bogbestanden i alle folke- og skolebiblioteker m.v. Bibliotekerne har indberettet det samlede antal eksemplarer af den enkelte tilmeldte forfatters værker, men ikke hvor mange eksemplarer, de har af hver enkelt titel af den enkelte forfatter.

Ifølge de seneste undersøgelser foretaget af bibliotekstjenesten skønnes nu ca. 50 folkebiblioteker at have beholdningsregistreret deres bogbestande på edb i 1992. Dette svarer til ca. 30 pct. af den samlede bogbestand. Det vides ikke, hvor mange skolebiblioteker, der vil have edb-beholdningsregistrering, men der er tegn på, at udviklingen går stærkere end hidtil forventet både i folkebibliotekerne og skolebibliotekerne.

Efter Kulturministeriets opfattelse skønnes det på denne baggrund forsvarligt at gå over til som grundlag for fordeling af biblioteksafgiften at anvende indberetninger fra de biblioteker, som har deres bogbestand registreret på edb. For så vidt angår mulige usikkerhedsmomenter i forbindelse med den nye optællingsform henvises til bemærkningerne til § 5.

Indberetning ved hjælp af edb er en forudsætning for dels, at det bliver muligt for flere afgiftsberettigede at dele afgiften, dels at inddrage oversættelserne i den generelle afgiftsordning. Disse omlægninger forudsætter indberetning på titelniveau, hvad der af ressourcemæssige grunde ikke er muligt med den hidtidige manuelle optællingsmetode.

Fordelen ved edb-indberetning er herudover, at den er lidet ressourcetrækkende. Indberetningen har karakter af et biprodukt i forhold til bibliotekernes normale arbejdsrutiner. Endelig vil der på grund af den direkte overførsel af data være færre fejl, end det skønnes at være tilfældet med en manuel optælling.

I Statens Bibliotekstjeneste vil der blive opbygget en central database, hvor bibliotekernes indberetninger vil blive koblet sammen med de bibliografiske oplysninger i Nationalbibliografien (Dansk Bogfortegnelse, Dansk Musikfortegnelse og Dansk Lydfortegnelse).

Disse oplysninger er nødvendige for at beregne afgiften i henhold til den nye afgiftsordning. Bibliotekernes indberetninger vil bestå af en kopi af deres maskinlæsbare beholdningsregistreringer i form af FAUST-numre (de enkelte titlers registreringsnumre i bibliotekernes centrale database, BASIS, og i Nationalbibliografien) og de dertil hørende eksemplartal. Der vil således være en entydig bro mellem bibliotekernes bestande og den centrale database.

I den centrale base skal der indlægges oplysninger om de enkelte anmeldte forfattere m.v., idet den enkelte berettigede fortsat skal melde sig til bibliotekstjenesten og afgive de til brug for beregning og udbetaling nødvendige oplysninger.

Det har været et gennemgående kritikpunkt mod den hidtidige fordeling af afgiften, at denne er blevet ydet med samme beløb pr. bind, uanset bogens omfang. Efter den gældende ordning medregnes bøger, som er katalogiseret som en selvstændig boglig enhed, uanset bogens sidetal og øvrige fremtrædelsesform. Denne fremgangsmåde har medført, at ganske kortfattede bøger på f.eks. under 16 sider indgår i optællingsgrundlaget med samme vægt som større bøger, som normalt må antages at være resultat af en mere omfattende arbejdsindsats fra forfatterens side.

Kulturministeriet er enig i, at samme beløb pr. bind ikke på langt sigt er et hensigtsmæssigt grundlag at anvende til fordeling af støtte til forfattere. Ministeriet finder derfor, at der over en årrække bør foretages en omlægning af ordningen, således at der for fremtiden vil blive ydet afgift pr. bogside.

Den foreslåede ændring vil medføre en række omfordelinger af afgiften, såvel mellem de berettigede forfattere indbyrdes som i forhold til de nye grupper af berettigede, herunder ikke mindst oversættelserne.

Disse forhold tilsiger, at det nye sidetalsfordelingssystem introduceres gradvist over en periode på 5 år. Der henvises til bemærkningerne til stk. 1-3.

Til stk. 1

Det foreslås i stk. 1, at fordelingen af den samlede bevilling til biblioteksafgift i årene 1992-96 finder sted i to puljer. Den ene pulje fordeles i hovedsagen på samme måde som efter den gældende ordning, dvs. efter antallet af udlånsenheder, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret på bibliotekerne.

Den anden pulje fordeles efter sidetal (minuttal) pr. titel og antallet af udlånsenheder pr. titel, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret på bibliotekerne.

Fordelingen af den i stk. 1, 2. punktum, nævnte pulje svarer som nævnt i hovedsagen til den gældende afgiftsordning, dvs. at der i denne pulje - bortset fra billedbøger - kun udløses afgift for bøger og lyd-bøger, der er indført i bibliotekernes kataloger under den berettigedes navn, og som ikke indeholder bidrag af andre berettigede i samme kategori. Dette betyder også, at den gældende bindlimiteringsordning opretholdes uændret i overgangsperioden for så vidt angår den i stk. 1, 2. punktum, nævnte pulje.

Fra og med 1997 fordeles afgiften alene på grundlag af sidetal (minuttal) pr. titel og antallet af udlånsenheder pr. titel.

Ved en udlånsenhed forstås den mindste samlede enhed, der registreres og udlånes særskilt. Udlånsenheden for bøger er et bind, for lyd-bøger en mappe med et eller flere lydbånd. Sammensatte materialer, f.eks. en bog og et bånd, udgør en enhed. Denne definition af, hvad der skal forstås ved en udlånsenhed, svarer til den hidtil gældende praksis.

Kulturministeriet har overvejet at basere opgørelsen ikke på bogsidetal, men på normalsidetale (antal sider à 2.000 typografiske enheder), som fra flere sider opfattes som en mere retfærdig opgørelsesmetode. Ministeriet kan principielt tilslutte sig denne opfattelse. Det må imidlertid konstateres, at det ikke på nuværende tidspunkt er praktisk muligt at anvende normalsidetale som fordelingsgrundlag. Skulle det på et senere tidspunkt blive muligt at fordele afgiften efter normalsidetale forudsættes det, at ministeren vil kunne fastsætte regler herom i medfør af § 4, stk. 5.

De i § 4 nævnte puljer foreslås fordelt til de berettigede ved hjælp af et pointsystem. En sådan beregningsmetode er en forudsætning for en økonomisk styrbar afgiftsordning, idet en beregning baseret på et fast kronebeløb pr. bind ikke er gennemførlig med en fikseret bevilling.

Pointsystemet forudsættes i hovedsagen udformet således:

Det samlede antal point, som samtlige berettigede har opnået på grundlag af indberetningerne fra de af loven omfattede biblioteker, jf. § 5, sættes inden for hver pulje i forhold til den del af bevillingen på finansloven, som skal fordeles efter den beregningsmetode, der gælder for den pågældende pulje. Statens Bibliotekstjeneste beregner herefter, hvilket beløb der det pågældende år kan udbetales pr. point i hver pulje. De enkelte afgiftsberettigede modtager herefter afgift svarende til det antal point, som den pågældende har opnået i alt inden for hver pulje.

I forbindelse med fordelingen af bevillingen efter sidetal pr. titel vil de nærmere regler om pointberegning m.v. blive fastsat i en bekendtgørelse, jf. § 4, stk. 5. Det vil af de administrativt fastsatte regler fremgå, at en side i en bog som hovedregel tildeles 1 point. Der vil imidlertid være forskellige typer af litteratur m.v., hvor der kan være grund til at tage særlige hensyn. Det er således tanken at foretage en særlig vægtning af billedbøger, tegneserier og noder samt lyrik, således at billedbøger tæller tredobbelt (dvs. 1 side i en billedbog svarer til 3 point); tegneserier og noder ligeledes tredobbelt og lyrik seksdobbel. Denne vægtning skal dog ikke gælde for oversat eller bearbejdet litteratur m.v., som kun udløser halv afgift, jf. lovforslagets § 2, stk. 1, nr. 2, smh.m. § 4, stk. 4. Det er endvidere tanken i de administrativt fastsatte regler af praktiske og administrative hensyn at fastsætte, at der heller ikke finder vægtning sted for f.eks. antologier, der består af både noveller og digte.

Til stk. 2

I stk. 2 præciseres det, at den gradvise omlægning af afgiftsordningen skal være tilendebragt med udgangen af 1996, og at biblioteksafgiften fra og med 1997 alene fordeles på grundlag af sidetal pr. bogtitel og antallet af udlånsheder pr. titel.

Til stk. 3

Det er et grundtræk i lovforslaget, at omlægningen af afgiftsordningen af hensyn til de involverede personers økonomiske forhold bør gennemføres gradvist over en periode på 5 år.

Der er derfor i stk. 3 foreslået nærmere bestemmelser om, hvorledes de årlige bevillinger på finansloven i den femårige overgangsperiode fordeles mellem de to i stk. 1 nævnte puljer. Ved lovens ikrafttræden i 1992 anvendes 25 pct. af den samlede bevilling til den pulje, der fordeles på grundlag af såvel sidetal pr. bogtitel som antallet af udlånsheder pr. titel. Derved opnås for det første, at omlægningen fra starten får en vis vægt; for det andet at de grupper af nye berettigede, der alene kan modtage afgift af denne pulje, opnår en rimelig andel af den samlede afgift. I de

følgende år stiger den andel af den samlede bevilling, der fordeles på grundlag af sidetal pr. bogtitel og antallet af enheder pr. titel. I de første år er der tale om en relativ langsom stigning, mens der i de sidste år finder en hurtigere overførsel af midler sted fra den del af bevillingen, der fordeles svarende til den gældende fordelingsmetode. Fra og med 1997 er omlægningen af ordningen tilendebragt og biblioteksafgiften fordeles alene på grundlag af sidetal pr. bogtitel og antallet af enheder pr. titel.

Ud fra en samlet bedømmelse er det ministeriets opfattelse, at en sådan gradvis omlægning af ordningen, hvor en stadig større del af bevillingen fordeles efter den fordelingsmetode, som den fremtidige ordning alene skal baseres på, er den mest hensigtsmæssige måde at introducere en nyordning på.

Som det fremgår af oversigten over de bevillingsmæssige ændringer som følge af lovforslaget (bilag 2), vil der i det første år af omlægningsperioden (1992) i den pulje, der fordeles efter antallet af udlånsheder, være 86,5 mio. kr., medens der i den pulje, som fordeles efter sidetal pr. bogtitel og antallet af enheder pr. titel, vil være 28,8 mio. kr.

Til stk. 4

Oversættere har som nævnt hidtil ikke været omfattet af den almindelige biblioteksafgiftsordning, men haft adgang til at søge et af de fire rådighedsbeløb. Indberetning på titelniveau gør det nu muligt at inddrage oversættere i den almindelige afgiftsordning samt også at foretage en deling af afgiften for bøger med flere afgiftsberettigede.

Ministeriet har overvejet, hvorledes disse nye berettigede mest hensigtsmæssigt inddrages i ordningen. Principielt ville det være mest korrekt, at de nye grupper var berettigede til at få del i begge de i stk. 1 nævnte puljer. Dette ville imidlertid medføre en ikke ubetydelig reduktion af afgiftsbeløb til de forfattere m.v., der er berettigede til afgift i henhold til den gældende ordning. Med henblik på at sikre, at de nuværende berettigede ikke kommer ud for en for brat indtægtsnedgang i forbindelse med overgangen til den nye afgiftsordning, finder ministeriet det rimeligst, at oversætterne og andre nye berettigede gradvist indsluses i afgiftsordningen. Det foreslås derfor, at oversætterne m.v. kun skal modtage afgift fra den i stk. 1, 3. punktum, nævnte pulje, der udgør en stadig stigende andel af den samlede bevilling til biblioteksafgift.

Endelig foreslås det i stk. 4, at oversættere samt personer, der foretager gendigtning, genfortælling eller bearbejdelse af fremmedsprogede bøger til dansk, kun er berettiget til halv afgift. Dette er i overensstemmelse med de i almindelighed fremførte synspunkter.

Det kan med en vis usikkerhed skønnes, at oversætterne vil opnå omkring 4–6 mio. kr. i afgift i 1992.

Til stk. 5

Bestemmelsen i § 4, stk. 5, har til formål at give kulturministeren en hjemmel til administrativt at regulere en række spørgsmål i forbindelse med afgiftsbetalingen, som ikke egner sig til lovmæssig fastsættelse, fordi der kan være et behov for en løbende regulering. Det drejer sig blandt andet om en række tekniske og administrative bestemmelser vedrørende tilmeldingspligt, dokumentationskrav, afgiftens forvaltning – herunder eventuelt korrektion af edb-indberetningerne – pointfordelingssystemets virkemåde samt deling af afgift for bøger med flere afgiftsberettigede.

Som nævnt i bemærkningerne til § 2, stk. 1, påtænkes de i Nationalbibliografien indeholdte oplysninger i bekendtgørelsen anvendt som grundlag for en nærmere afgrænsning af de bøger, som efter § 2 skal berettigede til udbetaling af afgift. Som Nationalbiografien i dag er udformet giver den efter Kulturministeriets opfattelse et rimeligt udgangspunkt for en sådan afgrænsning, selvom den primært er udarbejdet med henblik på andre formål.

Nationalbibliografien, der i hovedsagen udarbejdes af Bibliotekscentralen, består bl.a. af Dansk Bogfortegnelse, Dansk Lydfortegnelse og Dansk Musikfortegnelse. I Nationalbibliografien registreres bibliografiske oplysninger om alle danske bøger, noder m.v. Hovedreglen er, at der oplyses om alle bidragydere, som af forlaget er nævnt på en fremtrædende plads i bogen, f.eks. titelbladets for- og bagside. De typer bidragydere, som forlaget normalt vil nævne her, er forfattere, oversættere, bearbejdere, illustratører, fotografer, komponister og redaktører.

Nogle kategorier udelades dog af Nationalbibliografien, fordi det vurderes, at deres bidrag er af mindre betydning for beskrivelsen af bogen. Som eksempel på sådanne kategorier kan nævnes omslagsillustratorer, serieredaktører, forlagsredaktører samt faglige og pædagogiske konsulenter.

På enkelte områder er de oplysninger, som i dag findes i Nationalbibliografien, imidlertid ikke tilstrækkelige som grundlag for den foreslåede nye fordeling af afgift. Dette er tilfældet, såfremt der er mere end 3 bidragydere af samme kategori til en bog. Det vil ligeledes kunne forekomme, at bøger ikke er kommet til Nationalbibliografiens kendskab eller af andre grunde ikke er blevet registreret i denne. I sådanne tilfælde vil det i bekendtgørelsen blive fastlagt, i hvilken udstrækning Statens Bibliotekstjeneste skal være forpligtet til på grundlag af dokumentation fra

de berettigede at foranstalte supplerende registrering med henblik på beregning af afgift.

Når det drejer sig om bøger med et stort antal bidragydere, eksempelvis leksika og sangbøger, vil det være forbundet med uforholdsmæssige administrative omkostninger at udbetale afgift til samtlige bidragydere. Det samme gælder tilfælde, hvor der i en bog er tale om enkeltstående, spredte bidrag fra mange bidragydere. Det foreslås derfor i stk. 5, 2. punktum, at der gives kulturministeren en hjemmel til at fastsætte regler om, at sådanne kategorier af de i § 2 nævnte bøger og visse bidrag til sådanne bøger ikke skal medføre afgiftsbetaling.

Til § 5

Til stk. 1

Kredsen af biblioteker, der efter stk. 1 skal være omfattet af afgiftsordningen, svarer til kredsen af biblioteker nævnt i den gældende lovs § 1.

Fra flere sider har det været foreslået, at også amtscentralerne for undervisningsmidler skulle være omfattet af ordningen. Spørgsmålet har senest været overvejet i Biblioteksafgiftsudvalget (bet. nr. 1148/1988), uden at der kunne opnås enighed i udvalget.

Til støtte for en udvidelse af ordningen er det blandt andet blevet anført, at

- det på længere sigt er uholdbart, at skolebiblioteker og amtscentraler ikke behandles ens i afgiftsmæssig sammenhæng,
- udlånsaktiviteten fra amtscentralerne er at betragte som en videreførelse af de tidligere fælleskommunale samlinger og skolecentralers virksomhed, idet der er tale om udlån af materialer af supplerende karakter i forhold til de enkelte uddannelsesinstitutioners grundsamlinger, og at
- amtscentralerne fungerer som overbygning på skolebibliotekerne på samme måde som centralbiblioteker gør i forhold til folkebiblioteker.

Imod en udvidelse af ordningen er det blandt andet blevet anført, at

- amtscentralerne ikke er biblioteker i gængs forstand og ikke er omfattet af biblioteksloven, ligesom der heller ikke er adgang for almenheden til at benytte amtscentralernes samlinger, og at
- amtscentralerne også udlåner bøger til andre end folkeskolebiblioteker, f.eks. til skolebiblioteker på gymnasier, som ikke er omfattet af biblioteksafgiftsloven.

Selvom det har været et længe næret ønske fra de berettigedes organisationers side, at amtscentralerne blev omfattet af ordningen, er spørgsmålet om amtscentralernes status i denne sammenhæng efter mini-

Det drejer sig om:

- Rådighedsbeløbet for bøger, som fordeles til eksempelvis forfattere til enkeltbind i flerbinds- og samleværker, illustratører og komponister, som har bidraget til værker, der ikke berettiger til almindelig afgift samt kommentatorer og redaktører/bearbejdere.
- Rådighedsbeløbet for oversættere, som fordeles til oversættere af fremmedsprogede bøger til dansk.
- Rådighedsbeløbet for fonogrammer, som fordeles til komponister, udøvende kunstnere, indlæsere og andre, der er repræsenteret med grammofonplader, lydånd m.v. i bibliotekerne.
- Rådighedsbeløbet for billedkunst, som fordeles til billedkunstnere, der er repræsenteret med billedkunst på diasserier samt i form af grafik, fotografi-er, plakater og unikke værker i bibliotekerne. Kun værker, der er registrerede som biblioteksmateriale, berettiger til rådighedsbeløb. Værker, der er indkøbt til udsmykning af bibliotekernes lokaler, berettiger således ikke.

Rådighedsbeløbene udgør ifølge finanslovsforslaget for 1991 henholdsvis 5.551.860 kr., 2.172.702 kr., 993.480 kr. og 33.150 kr.

Alle rådighedsbeløb fordeles efter ansøgning og på grundlag af skøn over ansøgerens kvantitative repræsentation i bibliotekerne. Rådighedsbeløbene fordeles af fire udvalg, hvori bl.a. de berettigedes organisationer er repræsenteret. Udvalgenes afgørelser kan ikke indbringes for Kulturministeriet.

Da de grupper af berettigede, som hidtil har været henvist til at søge rådighedsbeløbene for bøger og for oversættere, nu foreslås omfattet af den almindelige afgiftsordning, er der ikke længere behov for at opretholde disse to rådighedsbeløb. De bevillinger, der hidtil har været anvendt hertil, vil derfor blive søgt overført til den almindelige afgiftsbevilling.

I det lovudkast, som har været til høring, foreslog Kulturministeriet, at fonogramrådighedsbeløbet blev videreført, men i en ændret form – nemlig som en statslig bevilling til en fond oprettet af rettighedshavernes organisationer. Rådighedsbeløbet for billedkunst blev foreslået nedlagt mod en forhøjelse af bevillingen til Statens Kunstfonds billedkunstneriske indkøbs- og legatudvalg.

Disse forslag har under høringen været genstand for kritik fra såvel rettighedshavernes organisationer som – for så vidt angår billedkunstbeløbet – fra Statens Kunstfond. Ministeriet har på denne baggrund fundet det rigtigst at opretholde de to rådighedsbeløb uændret, jf. lovforslagets §§ 7 og 8.

Bestemmelserne i forslaget til § 7 er i hovedsagen uændrede i forhold til den gældende lovs § 3 a. Der er dog af hensyn til biblioteksafgiftsordningens virke-

måde i forhold til udlandet, jf. også bemærkningerne til § 2, foretaget visse ændringer i kriterierne for at kunne komme i betragtning, idet det i stk. 1 foreslås som en forudsætning, at de nævnte lydbærende materialer skal være udgivet i Danmark. Der henvises vedrørende denne forudsætning til bemærkningerne til § 2.

Det har i høringsrunden været foreslået, at forvaltningen af rådighedsbeløbet for fonogrammer overgik til de private rettighedshaverorganisationer Gramex og Nordisk Copyright Bureau (NCB). Ministeriet finder ikke at kunne imødekomme dette forslag, idet det ville være forbundet med betydelige vanskeligheder at gennemføre den fornødne offentlige kontrol med midlernes fordeling under en sådan ordning.

Med hensyn til rådighedsbeløbets størrelse har det igennem en årrække været gjort gældende, at beløbet ikke har været fuldt tilstrækkeligt i forhold til behovet. Ministeriet har på denne baggrund fundet det rigtigst at imødekomme rettighedshavernes ønske om en forhøjelse af bevillingen, idet denne vil blive foreslået fordoblet til 2,0 mio. kr.

Det forudsættes, at den nuværende praksis med opdelingen af rådighedsbeløbet i to lige store dele for henholdsvis de skabende og de udøvende kunstnere opretholdes.

Bestemmelserne i forslaget til § 8 er i hovedsagen uændrede i forhold til den gældende lovs § 3 b. Der er dog af hensyn til biblioteksafgiftsordningens virkemåde i forhold til udlandet, jf. også bemærkningerne til § 2, foretaget visse ændringer i kriterierne for at komme i betragtning, idet det foreslås som en forudsætning, at de i stk. 1 nævnte materialer skal være udgivet i Danmark. Der henvises vedrørende denne forudsætning til bemærkningerne til § 2.

Med hensyn til rådighedsbeløbets størrelse har der gjort sig tilsvarende synspunkter gældende som for rådighedsbeløbet for fonogrammer, hvorfor også rådighedsbeløbet for billedkunst vil blive foreslået forhøjet til 0,1 mill. kr.

Til § 9

Efter lovforslagets § 2 vil loven umiddelbart finde anvendelse i forhold til enhver forfatter, oversætter m.v., som har udgivet bøger på dansk, uanset statsborgerskab eller bopæl. Det samme gælder efter § 2 for komponister m.v., hvis frembringelser (noder m.v.) udgives selvstændigt, uden at der kan siges at være tale om en udgivelse på dansk.

Som nævnt i bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, kan det ikke udelukkes, at den umiddelbare anvendelse af loven – trods forskrifter om tilmeldingspligt m.v. udstedt i henhold til § 4, stk. 5, – i praksis vil

kunne medføre en utilsigtet omfattende afgiftsbetaling i forhold til udlandet.

Det foreslås derfor i § 9, at der gives kulturministeren hjemmel til – hvis det skulle vise sig nødvendigt – nærmere at afgrænse biblioteksafgiftsordningens virkemåde i forhold til udlandet på grundlag af bestemmelser om statsborgerskab og bopæl.

Til § 10

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1992, således at 1991 bliver det sidste år, hvor samtlige de af loven omfattede biblioteker er henvist til at foretage manuel totaloptælling af bogbestanden, jf. bemærkningerne til § 5.

Bilag 1

Kulturministeriets bekendtgørelse nr. 455 af 23. juni 1989

Bekendtgørelse af lov om biblioteksafgift

Herved bekendtgøres lov om biblioteksafgift, jf. lovbekendtgørelse nr. 505 af 25. juni 1986, med de ændringer, der følger af lov nr. 948 af 23. december 1986 og lov nr. 193 af 29. marts 1989

§ 1. Forfattere, komponister, billedkunstnere, fotografer og andre, hvis værker i bogform benyttes i folkebiblioteker, folkeskolens biblioteker, Folkebibliotekernes Depotbibliotek, Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek, Statens Bibliotek og Trykkeri for Blinde og Søfartens Bibliotek er berettigede til biblioteksafgift fra staten efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Forfattere til litterære værker, som er indspillet på lydbånd, er ligeledes berettigede til biblioteksafgift.

Stk. 3. Berettigede til at modtage afgift efter loven er danske statsborgere og dansksprogede sydslesvigere. Kulturministeren kan fastsætte regler, hvorefter udenlandske statsborgere, der har særlig tilknytning til Danmark, kan opnå ret til at modtage afgift.

§ 2. Afgiften ydes med et beløb pr. udlånsenhed, hvormed den enkelte berettigede er repræsenteret i bibliotekerne. For bøger er udlånsenheden ét bind. Kulturministeren fastsætter regler om udlånsenheden for lydbånd med indspilninger af litterære værker.

Stk. 2. For billedbøger fordeles biblioteksafgiften ligeligt mellem ophavsmændene.

Stk. 3. Fra finansåret 1987 beregnes afgiften for de første indtil 20.000 udlånsenheder på basis af et grundbeløb på 3,36 kr. pr. udlånsenhed. Afgiften for de næste indtil 40.000 udlånsenheder beregnes på basis af halvdelen af grundbeløbet pr. udlånsenhed. Afgiften for de

næste indtil 60.000 udlånsenheder beregnes på basis af $\frac{1}{3}$ af grundbeløbet pr. udlånsenhed. På tilsvarende måde opgøres den andel af grundbeløbet, der danner basis for beregning af afgiften for yderligere eksemplarer. Der ydes ingen afgift til personer, der er repræsenteret med mindre end 100 enheder.

Stk. 4. For finansårene 1983 til og med 1986 fastsætter kulturministeren satserne for afgiften inden for en årlig udgiftsramme, der ikke overstiger et beløb på 2 kr. 40 øre gange antallet af afgiftsberettigede udlånsenheder.

Stk. 5. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med undervisningsministeren nærmere regler om

- ydelse af afgift efter denne lov,
- opgørelse af det antal udlånsenheder, der danner grundlag for beregningen af afgiften,
- afgiftens overgang til andre efter den berettigedes død, herunder til personer, som ikke er omfattet af § 1, stk. 3.

§ 3. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til forfattere m.fl. som nævnt i § 1, der er repræsenteret i biblioteker, der er omfattet af loven, med bøger eller lydbånd med indspilninger af litterære værker, for hvilke de pågældende ikke modtager afgift efter § 2 eller de regler, der fastsættes i medfør heraf.

Stk. 2. Fordelingen af beløbet sker efter regler fastsat af kulturministeren efter forhandling

med undervisningsministeren. I disse regler kan det fastsættes, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af kulturministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 3 a. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til komponister, forfattere, udøvende kunstnere og andre, der er repræsenteret med grammofonplader, lydbånd og andre lydbærende materialer i biblioteker, der er omfattet af loven.

Stk. 2. Fordelingen af beløbet sker efter regler fastsat af kulturministeren efter forhandling med undervisningsministeren. I disse regler kan det fastsættes, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af kulturministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 3 b. På finansloven opføres årligt et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til billedkunstnere, der er repræsenteret i biblioteker, der er omfattet af loven med diasserier, grafik, fotografier, plakater samt originalkunst, der ikke er fremstillet i flere eksemplarer.

Stk. 2. Fordelingen af beløbet sker efter regler fastsat af kulturministeren efter forhandling med undervisningsministeren. I disse regler kan det fastsættes, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af kulturministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 4. Reglerne i §§ 1-3 b gælder ikke for oversættere. Der opføres årligt på finansloven et rådighedsbeløb til fordeling efter ansøgning til oversættere, hvis værker er repræsenteret i biblioteker, som er omfattet af loven.

Stk. 2. Fordelingen af beløbet sker efter regler fastsat af kulturministeren efter forhandling med undervisningsministeren. I disse regler kan det fastsættes, at beløbet fordeles af et udvalg, der nedsættes af kulturministeren, og at udvalget træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 5. Det i § 2, stk. 3, nævnte grundbeløb udgør i 1987 og følgende år, efter pristalsreguleringen i juli 1986, 4,91 kr. Grundbeløbet reguleres fra 1987 én gang årligt med en procentsats, der fastsættes på finansloven for det pågældende år.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. januar 1983.

§ 7. (Overgangsbestemmelse, udeladt)

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

§ 9. Forslag til revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1989-90.

—————
Lov nr. 331 af 4. juni 1986 (vedrørende § 1, stk. 1 og 3, § 2, stk. 2, § 3, stk. 1, §§ 3 a og 3 b, § 4, stk. 1, og § 9) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1987. § 1, nr. 3,¹⁾ træder dog i kraft den 1. januar 1988.

—————
Den del af lov nr. 948 af 23. december 1986, der omhandler lov om biblioteksafgift (vedrørende § 5), trådte i kraft den 1. januar 1987.

—————
Lov nr. 193 af 29. marts 1989 (vedrørende § 9) indeholder ingen ikrafttrædelsesbestemmelse.

Kulturministeriet, den 23. juni 1989

OLE VIG JENSEN

/ Peter Schonning

1) Denne lovbekendtgørelses § 2, stk. 2.

Bilag 2

Oversigt over de bevillingsmæssige ændringer som følge af lovforslaget

Forslaget er baseret på den forudsætning, at der ikke tilføres afgiftsordningen yderligere økonomiske midler. Omlægningen af ordnin-

gen må på denne baggrund finansieres indenfor ordningens samlede økonomiske ramme, jf. de almindelige bemærkninger.

<i>Nuværende finanslovkonto</i>		<i>FFL 1991</i>	<i>FFL 1992</i>
21.21.11	Biblioteksafgift	117,4 ¹⁾	117,4 ²⁾
21.31.01	Statens Bibliotekstjeneste m.v. (Driftsbev.)	41,6 ³⁾	41,0
21.31.03.70	Dispositionssum, § 19 a	7,1	8,1
I alt		166,1	166,5

Den skematisk oversigt er i 1991 pris- og lønniveau.

1) Beløbet fordeler sig således:

Almindelig biblioteksafgift	108.629.985
Rådighedsbeløb (bøger)	5.551.860
Rådighedsbeløb (oversættere)	2.172.702
Rådighedsbeløb (fonogrammer)	993.480
Rådighedsbeløb (billedkunst)	33.150
I alt	117.381.177

2) Beløbet fordeler sig således:

Biblioteksafgift:	
75 pct. pulje, jf. § 4, stk. 1, 2. pkt.	86.460.883
25 pct. pulje, jf. § 4, stk. 1, 3. pkt.	28.820.294
Rådighedsbeløb (fonogrammer)	2.000.000
Rådighedsbeløb (billedkunst)	100.000
I alt	117.381.177

3) Det anførte beløb udgør bibliotekstjenestens samlede driftsudgiftsbevilling, inkl. tilskud til udarbejdelse af Nationalbibliografien. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, vedrører kun en lille del heraf – 2,7 mio. kr. – administrationen af biblioteksafgiftsordningen.